

EU:lla on vielä matkaa liittovaltioksi

Valtio nimeltä Euroopan unioni olisi yli puolen miljardin väkimäärällään maailman kolmanneksi suurin maa Kiinan ja Intian jälkeen. Euroopan unioni ei kuitenkaan ole valtio. Se ei ole myöskään liittovaltio eikä monien mielestä myöskään valtioliitto.

Mielenosoittajat vastustivat kauppojen sunnuntaiukiolon vapauttamista kirjakauppa lanoksen edustalla Ateenassa sunnuntaina. Moni kreikkalainen on sitä mieltä, että EU:n osaltaan Kreikalle sanelema säästökuuri on köyhdyttänyt ihmisiä niin, ettei rahaa uusiin ostospäiviin ole.

Mielenosoittajat vastustivat kauppojen sunnuntaiukiolon vapauttamista kirjakauppa lanoksen edustalla Ateenassa sunnuntaina. Moni kreikkalainen on sitä mieltä, että EU:n osaltaan Kreikalle sanelema säästökuuri on köyhdyttänyt ihmisiä niin, ettei rahaa uusiin ostospäiviin ole.

JOS Euroopan unioni olisi valtio, sen ei tarvitsisi kainostella ainakaan kokonsa puolesta.

Valtio nimeltä Euroopan unioni olisi yli puolen miljardin väkimäärällään maailman kolmanneksi suurin maa Kiinan ja Intian jälkeen.

Pinta-alaltaan se sijoittuisi Australian jälkeen seitsemänneksi suurimmaksi. Bruttokansantuotteella mitattuna unioni olisi myös maailman suurimpia talouksia.

Euroopan unioni ei kuitenkaan ole valtio. Se ei ole myöskään liittovaltio eikä monien mielestä myöskään valtioliitto.

EU on järjestelmä, joka hakee jatkuvasti suuntaa ja kehittyy nopeasti erityisesti kriisien keskellä. Näin on käynyt esimerkiksi kuluvana vuonna 2014, kun unioni on pistänyt kiireellä pystyyn niin kutsutun pankkiunionin – eli käytännössä alistanut euromaiden pankit yhteiseen valvontaan ja ohjaukseen.

JUURI Euroopan unionin hahmottomuus aiheuttaa unionissa eripuraa.

Siinä missä Britannian sodanaikainen pääministeri Winston Churchill oli ensimmäinen, joka puhui vuonna 1946 Euroopan Yhdysvaltojen puolesta, nyky-Britanniassa Euroopan yhdentyminen on lähinnä kirosana.

EU-skeptikot – ja heidän vanavedessään myös pääministeri David Cameron – vetävät Britanniaa yhä kauemmas unionin ytimestä.

Kapinahenkeä ja uudelleen virinnyttä kansallismielisyyttä on saatu aistia myös muualla velkakriisin kurittamassa Euroopassa. Se on ilmennyt muun muassa maahanmuuttovastaisten ja nationalistisia aatteita hellivien puolueiden nousuna esimerkiksi Ranskassa ja Kreikassa, äärioikeiston ja -laitavasemmiston menestyksenä EU:n parlamenttivaaleissa ja Unkarin pääministerin Viktor Orbanin häpeämättömänä piittaamattomuutena eurooppalaisista arvoista.

Myös valtioiden sisällä esiintyy hajaantumista, kun alueet – kuten Skotlanti, Katalonia ja Flanderi – hakevat irtiottoa emämaasta.

EU:N suunnasta käydään jatkuvaa kamppailua. Yhdet haluavat liittovaltiota ja todellista tulonjakounionia. Toiset näkevät, että EU on jo nyt astunut liikaa kansallisvaltioiden tontille kurkkudirektiiveillään.

Mutta onko Ranskan, Länsi-Saksan, Italian, Belgian, Hollannin ja Luxemburgin vuonna 1951 solmimasta hiili- ja teräsyhteisöstä alkunsa saaneella unionilla jo liittovaltion piirteitä?

Kyllä on.

Ensinnäkin on olemassa ihmisiä, joita voidaan kutsua EU-kansalaisiksi.

Toisekseen EU:lla on oma tähtilippu ja tunnushymni –Oodi ilolle. EU:lla on myös yhteinen maatalouspolitiikka ja kauppapolitiikka sekä vielä paljon työtä vaativat sisämarkkinat, joiden kulmakivi on pitkälle viety yhteinen kilpailupolitiikka. On myös yhteiset ulkorajat, yhteisvaluutta euro ja vapaa liikkuvuus.

Päätöksenteon keskittymisestä käy esimerkiksi talouspolitiikka, jonka ohjausta on viime vuosina valutettu Brysseliin. Komissio saa esimerkiksi tarkastaa kansalliset budjettisuunnitelmat ja määrätä niihin sakkojen uhalla muutoksia.

Liittovaltion piirre on myös se, että unionilla on yhteinen budjetti, joka tosin on kooltaan pieni ja vaatii hyväksynnän kaikilta jäsenvaltioilta. Tänä vuonna budjetti oli 142 miljardia euroa, mikä vastaa vain prosenttia jäsenvaltioiden yhteenlasketusta bruttokansantuotteesta.

Perustuslakia EU:lla ei ole – ainoastaan perussopimus – mutta sillä on EU-tuomioistuimia.

ENTÄ sitten päätöksenteko?

EU:ssa säädetään lakeja, joilla muutetaan ja yhdenmukaistetaan jäsenmaiden kansallista lainsäädäntöä.

EU:n instituutioista jäsenmaiden neuvostolla ja komissiolla on edelleen eniten sananvaltaa. EU-parlamentti on saanut lisää valtaoikeuksia ja oppinut niitä myös hiljalleen hyödyntämään, mutta silti kansallisvaltiot – erityisesti Saksa – edelleen jyräävät päätöksenteossa.

Yksittäisten jäsenmaiden kannoilla on paljon merkitystä lainsäädännössä. Tämä näkyy siten, että jäsenet yrittävät yleensä löytää yhteisen linjan lainsäädännöstä määräenemmistöpäätösten sijaan.

SE mikä unionilta puuttuu – ja mikä liittovaltiolla pitäisi olla – on verotusoikeus. Varat unionin budjettiin tulevat jäsenmaiden jäsenmaksuina, eivätkä niin, että unioni voisi suoraan verottaa eurooppalaisia.

Verotusoikeutta, eikä edes verotuksen harmonisointia, ole aivan lähiaikoina tiedossa. Pääministerin David Cameronin taannoinen purkaus Britannialle langetetuista jäsenmaksumätkyistä on vain yksi esimerkki siitä, miten vaikaa yhteiseen pussiin pulittaminen jäsenmaille edelleen on.

EU:lla on myös yksi olennainen ominaisuus, joka erottaa sen liittovaltiosta. Unionista voi periaatteessa erota, vaikka yksikään maa ei ole sitä vielä tehnyt.

Britannia saattaa vielä yrittää.

Uusi Suomi, Blogi: EU on jo liittovaltio 28.3.2018, Ville Tavio

Euroopan unioni on liittovaltio.

Samaan aikaan Suomessa hallituspuolueiden poliitikot väittävät, ettei mitään liittovaltiota ole olemassa tai syntymässä. Keskusteluympäristö on ulkopuoliselle kuuntelijalle varsin hämmentävä.

Aiheen pohtimiseksi kannattaa miettiä, mitä *liittovaltio* tarkoittaa eli mitkä ovat tärkeimmät elementit ja tunnusmerkit, jotka tekevät valtioiden välisestä liitosta liittovaltion.

- EU:n lainsäädäntö on Suomen kansallisen lainsäädännön yläpuolella.
- EU:n tuomioistuimella on päätösvalta yli Suomen korkeimman oikeuden.
- EU määrää, miten me saamme omia rahojamme käyttää: Esim. maatalouden tukirahoituksille tarvitaan pääsääntöisesti aina EU-komission hyväksyntä.
- Suomi on alisteinen EU:n määräämälle ulkopoliitikalle.
- Valuuttaunionin myötä meillä ei ole enää omaa rahayksikköä, emmekä juurikaan voi vaikuttaa käyttämämme valuutan arvoon.
- Suomen Pankki kuuluu Euroopan keskuspankkijärjestelmään. Keskuspankki on yksi valtion/liittovaltion konkreettisimmista tunnusmerkeistä.
- Suomen kansa ei voi äänestämällä vaikuttaa siihen, ketkä istuvat Euroopan komissiossa, joka tekee lainsäädäntöesityksiä ja jota voi verrata hallitukseen.
- Euroopan parlamentin 751 jäsenestä vain 13 on suomalaisia, eikä Euroopan parlamentin jäsenillä edes ole aloiteoikeutta lainsäädännössä.
- Olemme EU-kansalaisia: Jopa passin kannessa lukee ensin Euroopan unioni ja vasta sen alla Suomi.
- Konkreettisten tunnusmerkkien lisäksi EU:lla on myös liittovaltion symbolisia tunnuksia, kuten lippu ja hymni.

Monilla mittareilla tarkasteltuna me siis elämme jo nyt EU-liittovaltiossa, vaikka moni muuta väittää. Liittovaltiokehitys kävi selväksi viimeistään Euroopan unionin uuden perussopimuksen eli Lissabonin sopimuksen – joka luotiin korvikkeeksi EU:n perustuslaille – myötä.

Päätösvaltaa siirretään edelleen Suomesta

Muutos, jossa päätösvaltaa siirretään eri keinoilla pois Suomesta, ei ole suinkaan päättynyt. Mieleeni tulevia esimerkkejä vuosilta 2015–2018:

- Suomen rautateiden matkustajaliikenne (VR) avataan ulkomaalaiselle kilpailulle EU:n päätöksestä.
- EU:lle päätettiin perustaa yhteinen syyttäjänvirasto (EPPO).
- EU:n pankkiunioni etenee. Siihen sisältyy kaikkien EU-maiden yhteinen pankkitalletussuoja.
- EU neuvottelee vapaakauppasopimuksia, joihin sisältyy kansainvälinen investointituomioistuin. Tämä vie Suomen oikeuksien tuomiovaltaa ulkomaiseen tuomioistuimeen.
- Komissio on todennut, että brexitin johdosta EU-integraation on syvennyttävä entisestään.
- Komission eli EU:n hallituksen kaikki komissaarit ovat yhä näkyvästi liittovaltiomyönteisiä. Riittävä liittovaltiomyönteisyys on painavin yksittäinen tekijä EU:n virkanimityksissä.
- Komission puheenjohtaja ehdotti jäsenvaltioille yhteistä eurovaaliäänestystä, jossa suomalainen voisi äänestää esimerkiksi kreikkalaista.
- Komission puheenjohtaja ehdotti EU:n yhteistä armeijaa.
- EU-maat valitsivat Eurooppa-neuvoston jatkokaudelle puheenjohtajaksi (*President of the European Council*) federalismia ajavan puolalaisen Donald Tuskin, vaikka Puola itse vastusti tämän valitsemista.
- Komissio valmistelelee nyt EU:n historian vakavinta puuttumista Puolan sisäpolitiikkaan "oikeusvaltion turvaamiseksi". Oikeasti tämä johtuu siitä, että Puolassa on kansallismielinen hallitus. Esimerkiksi Espanjan tilanteeseen (Katalonian poliittiset vangit) taas ei puututa lainkaan, koska Katalonian itsenäistyminen koetaan uhkana EU:lle.

Ville Tavio, Kansanedustaja (PS)